

## **Magyarország tógazdasági és intenzív üzemi haltermelése 2014-ben**

***Gábor János<sup>1</sup>, Udvari Zsolt<sup>1</sup>, Kiss Gabriella<sup>2</sup>, Bojtárné Lukácsik Mónika<sup>2</sup>***

*<sup>1</sup>Földművelésügyi Minisztérium, <sup>2</sup>Agrárgazdasági Kutató Intézet*

Az eddigi gyakorlatnak megfelelően ezúton tájékoztatjuk a Tisztelt Olvasókat a 2014. évi akvakultúra termelés eredményeiről és a legfontosabb következtetésekről.

A tógazdasági és intenzív üzemi haltermelésről az Agrárgazdasági Kutató Intézet (a továbbiakban: AKI) a „Lehalászás” című statisztikai jelentés keretein belül gyűjti az adatokat a haltermelőktől, majd dolgozza fel azokat. A Földművelésügyi Minisztérium többek között ezekből az adatokból készíti el értékeléseit, és tesz eleget a nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettségeinek (FAO, OECD, EUROSTAT).

Az AKI-hoz beérkezett és feldolgozott adatok összesítése szerint halastó művelési ágban 29 349 hektár tóterület szerepelt, amelyből 24 033 hektár volt az üzemelő tóterület 2014-ben. Az előző évihez viszonyítva 2 százalékkal kisebb területen folyt halgazdálkodás. Az elmúlt évben 50 hektár új halastó létesítéséről és 697 hektár tóterület rekonstrukciójáról számoltak be az adatszolgáltatók.

A tógazdaságok és intenzív haltermelő üzemek bruttó haltermelése együttesen 21 807 tonna volt. Az elmúlt évekhez hasonlóan az étkezési halak előállításában ponty dominancia mutatkozik, amely visszavezethető a hazai fogyasztási szokásokra. 2014-ben 15 364 tonna étkezési halat termeltek, megközelítőleg azonos mennyiséget, mint egy évvel korábban. Az étkezési pontytermelés 7 százalékkal haladta meg a 2013. évit. A hektáronkénti szaporulat összesen 487 kg, az 1 hektárra jutó pontyszaporulat pedig 385 kg volt. Az akvakultúras haltermelés a hazai fogyasztói szükségletet teljes mértékben kiszolgálja. A magyarországi tógazdasági termelés fő halfaja a ponty, amely a piaci hal 67 százalékát teszi ki. A vízi növényzetet ritkító amur a lehalászás 4 százalékát, a plankton evő busa fajok pedig 9 százalékát adták a termelésnek 2014-ben. A termelő egységekbe ragadozó halakat (harcsa, fogassüllő, csuka) is telepítenek a nem szándékosan, az árasztás során a tavakba bekerülő egyéb halak populációjának kordában tartására. A tógazdasági termelő egységekben a megtermelt ragadozó halak mennyisége 15 százalékkal kevesebb volt 2014-ben, mint az előző évben.

Halexportunk és -importunk az elmúlt évek tendenciáját követve mennyiségben és értékben is nőtt 2014-ben. Halexportunk célországai jellemzően Ausztria, Németország (ragadozók), Románia (ponty), Lengyelország (busa). Magyarországon az import tengeri hallal együtt

hozzávetőlegesen 5 kg az egy főre jutó éves átlagos halfogyasztás. Az eddigi adatoktól való mintegy húsz százalékos eltérést az okozza, hogy az import (beleértve az EU más tagállamait is) haltermékeket a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően élősúlyra korrigáltan vesszük figyelembe a jövőben. Pontos érték a természetes vízi eredmények elemzése után kerül megadásra egy későbbi cikkben a Halászat lap hasábjain.

Mindenképpen meg kell említeni, hogy a diverzifikáció keretében a tógazdaságokban horgásztatással értékesített hal mennyisége 2014-ben is jelentős volt, csaknem elérte a 225 tonnát, ami azonban az előző évekhez képest visszaesést mutat. A csökkenés mértéke 2013-hoz mérten mintegy 4 százalékos.

Az intenzív, vagy az egyre inkább terjedő másik megnevezés szerint precíziós rendszerben történő halgazdálkodás egyre nagyobb szerephez jut a tógazdasági halgazdálkodás mellett. Hazánkban 2014-ben 16 intenzív haltermelő üzem 17 telephellyel működött. Ezekben a rendszerekben telephelyenként különféle halfajokat termelnek, de arra is van példa, hogy ugyanazon a telephelyen több halfaj termelésével is foglalkoznak. Az intenzív (precíziós) rendszerekben előállított hal mennyisége 2014-ben 3 036 tonna volt, ebből az étkezési célra megtermelt mennyiség 2 335 tonnát tett ki, amely 6 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi mennyiséget. Afrikai harcsa termelésével Magyarország továbbra is Európa élmezőnyébe tartozik. Ahogyan a korábbi években, úgy 2014-ben is, ennek a halfajnak a termelése adta az intenzív haltenyésztés döntő részét, 89 százalékát. Az elmúlt években egyre több helyen tenyésztettek és termeltek tokféléket elsősorban kaviár előállítására céljából, de komoly munka folyik a szálkamentes tokhalhús elterjesztésében az étkezési palettán. Külön meg kell említeni a pisztrángfélék termelése területén elért eredményeket is.

Az alábbiakban bemutatjuk a legfontosabb eredményeket és változásokat.

### **Magyarország haltermelése 2013, 2014**

Év	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Összesen	
	(tonna)					
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2014	18 771	13 029	3036	2335	21 807	15 364
2013	18 995	12 680	2899	2197	21 894	14 877
2014/2013 (%)	99%	103%	105%	106%	100%	103%

Forrás: AKI

A részletes táblázatok megtalálhatók az AKI honlapján.

A 2013. évi adatokhoz viszonyítva a kihelyezés 2014-ben 3,6 százalékkal nőtt, az őszi lehalászás mennyisége pedig szinte alig változott, csupán 1,2 százalékkal csökkent. Az egy hektárra jutó hozam közel 2 százalékkal csökkent a 2013-as évhez viszonyítva.

A halfajonként és korosztályonként lehalászott mennyiségek közül a legfontosabbakat kiemelve a következő tendenciák állapíthatóak meg. Az étkezési ponty lehalászott mennyisége 9 632 tonnáról 10 291 tonnára emelkedett az előző évihez képest, a halak átlagos egyedsúlya pedig 1,79 kg volt, ami gyakorlatilag megegyezik az előző évivel. Ugyanakkor a lehalászott kétnyaras növendék ponty mennyisége darabszám szerint 2,2 millió darabban 23 százalékkal és súly szerint 283 tonnával 7 százalékkal csökkent az előző évihez képest, ugyanakkor az átlagsúly 42 dekáról 51 dekára emelkedett. A lehalászott egynyaras pontyivadék mennyisége 2014-ben 15 millió db-ra csökkent, a 19 millió db-os 2013-es adathoz képest. A darabszámbeli csökkenés ellenére az öt dekás átlagsúly a tavalyi értékkel megegyezik. A négy milliő darabos csökkenés a következő években okozhat nehézségeket. Megjegyezzük, hogy az előző évben is egy ekkora nagyságrendű csökkenés volt tapasztalható.

A „növényevő” halfajok esetében a lehalászott étkezési mennyiségek a fehér busa esetében mintegy 20 százalékos növekedést, amur esetén pedig mintegy 10 százalékos csökkenést mutatnak. A növendék népesítő anyagot tekintve az amur darabszáma csökkent (-24%), átlagtömege viszont emelkedett (+26%). A fehér busa darabszáma nagymértékben (-30%) alulmúlja az előző év eredményeit. Az egyedsúlyt nézve az előző évihez képest biztatóak az eredmények, a beérkezett adatok alapján 62 dkg-os átlagról beszélhetünk, ami az évek során a jól megszokott 65-66 dkg-os értékekhez közelít.

A tavaszi rendkívüli hideg, majd a nyári időszakban jelentkező szélsőségesen magas hőmérséklet 2014. évben sem volt kedvező a ragadozó fajok számára. A tógazdasági járulékos ragadozó fajaink esetében harcsából 7 százalékkal, fogassüllőből 1 százalékkal, csukából pedig 10 százalékkal csökkent az össztermés mennyisége. Az étkezési adatokat nézve harcsánál 13 százalékos csökkenés, fogassüllő esetében kedvező jelként 18 százalékos, csuka esetében pedig 9 százalékos növekedés figyelhető meg.

Az intenzív termelésben az étkezési célú afrikai harcsa mennyisége a 2013. évi 2 050 tonnáról 2 187 tonnára nőtt, ami a keresletnövekedést is mutatja. 2013-ban növendékből 352 ezer db-ot jeleztek a gazdaságok, ez az érték 2014-ben ugrásszerűen emelkedett és meghaladta a 907 ezer darabot, ami két és félszeres emelkedést jelent.

Az étkezési pisztráng termelése 52 tonnáról 61 tonnára emelkedett. A következő évek utánpótlása biztosítottnak látszik, a növendék állomány 2013-ban 141 ezer db volt, és 2014-ben csaknem elérte a 228 ezer darabot, ami közel 62 százalékos növekedésnek felel meg.

2014-ben a tokfélék össztermelése a 2013-as 172 tonnáról 177 tonnára emelkedett. Az AKI-hoz beérkezett jelentések adatai alapján, a 2014. év során összesen 658 kg kaviárt értékesítettek a vállalkozások, ami közel 4 százalékos emelkedést jelent az előző évhez képest.

Hivatkozás:

**Gábor J., Udvari Zs., Kiss G., Bojtárné Lukácsik M. (2015): Magyarország akvakultúrás haltermelése 2014-ben.**

[www.halaszat.kormany.hu](http://www.halaszat.kormany.hu)